

پایه‌های مصائب از دیدگاه اسلام

۲

محمد مهدی فجری

اشاره:

در بخش نخست این مقاله، از عوامل متعددی که قرآن کریم و معصومین علیهم‌السلام برای گرفتاریها ذکر نموده‌اند، آزمایش، شکوفایی و تکامل، تقویت ایمان و پیشگیری را مطرح کردیم. در ادامه بحث، سه عامل دیگر از این عوامل را یادآور می‌شویم، سپس عکس‌العملهای مردم در قبال این مشکلات، و سفارشات دین مبین اسلام در این موارد را بررسی می‌کنیم.

۵. اجر و پاداش

امام صادق علیه‌السلام درباره پاداش برخی مصائب در زندگی انسان مؤمن می‌فرماید: «لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا لَهُ مِنْ الْأَجْرِ فِي الْمَصَائِبِ لَتَمَنَّى أَنَّهُ قُرْضَ بِالْمَقَارِضِ! اگر مؤمن می‌دانست که در برابر مصائب چه پاداشی دارد، آرزو می‌کرد بدنش با قیچی قطعه‌قطعه شود!».

در حدیثی دیگر می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيَتَعَاهَدُ الْمُؤْمِنَ بِالْإِلْمَاءِ إِذَا

زمانی معین بهره‌مند ساخت، و به وقت رسیدن اجل، جان او را ستاند، فَإِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (زیرا ما از آن خدائیم و به سوی او باز می‌گردیم)، مبدا بی‌تابیت موجب تباهی پاداش تو گردد، و در صورتی که پاداش [بر] مصیبت را دریابی؛ خواهی دانست که این مصیبت، در مقابل پاداشی که خداوند برای اهل تسلیم و پایداری فراهم ساخته، بسیار ناچیز است. و آگاه باش که بی‌تابی، مرده را باز نگرداند، و سرنوشت را تغییر ندهد، بنابراین، صبر را نیکو دار و تحقق وعده الهی را بجوی، مبدا بر آنچه که بر تو و همه مردم حتمی است و در زمان و موعد خود نازل شدنی است تأسف بخوری! سلام و رحمت و برکات خداوند بر تو باد.^۲

در روایتی امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «فَإِنَّ عَظِيمَ السَّاجِرِ لَيْسَ عَظِيمٍ

بِعَرَضٍ فِي جَسَدِهِ أَوْ بِمُصِيبَةٍ فِي أَهْلِ أَوْ مَالٍ أَوْ مُصِيبَةٍ مِنْ مَصَائِبِ الدُّنْيَا لِيَأْجُرَهُ عَلَيْهَا؛ خداوند تبارک و تعالی، با گرفتاریها به مؤمن توجه می‌کند؛ یا تن او را بیمار می‌کند، یا او را در سوگ یکی از اهل [خانه‌اش] می‌نشانند و یا یکی از سختیها و رنجهای دنیا را بر او چیره می‌کند. تا او را بر آنها پاداش دهد.»

روزی به رسول خدا صلی الله علیه و آله خبر دادند که یکی از فرزندان معاذ از دنیا رفته و به شدت غمگین است. آن حضرت، نامه‌ای به این مضمون برای او نوشت: «از محمد فرستاده خدا به معاذ بن جبل، سلام بر تو بادا سپاس گویم خداوندی را که جز او معبودی نیست، اما بعد: خبر بی‌تابی در اندوه مرگ فرزندت به من رسید. همانا پسرت از هدایای ارزنده الهی و از سپرده‌هایی بود که به‌طور موقت در دست تو بود، و خداوند تو را به او تا

۲. مستدرک الوسائل، ج ۲، ص ۲۵۳.

۱. بحارالانوار، علامه مجلسی، ج ۶۲، ص ۲۳۶.

الْبَاءِ وَمَا أَحَبَّ اللَّهُ قَوْمًا إِلَّا ابْتَلَاهُمْ؛^۱
پاداش بزرگ، در مقابل گرفتاری
بزرگ می‌باشد، و خداوند هر گاه
قومی را دوست بدارد، آنها را مبتلا
می‌کند.

۶. ارتباط با خدا

آنچه مسلم است اینکه؛ بلا و
سختی موجب ارتباط بیش‌تر بین
انسان مؤمن و معبود بی‌همتا می‌شود.
طبق روایات بسیاری از ائمه
اطهار علیهم‌السلام انسان مصیبت زده، آن قدر
به خدا نزدیک می‌شود که خداوند
دعای او را در حق دیگران مستجاب
می‌کند.

امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید: «مَنْ عَادَ
مَرِيضًا فِي اللَّهِ لَمْ يَسْأَلِ الْمَرِيضُ لِلْعَائِدِ
شَيْئًا إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ؛^۲ کسی که برای
خدا به عیادت بیماری برود، آنچه را

که بیمار در حق او دعا کند خداوند
آن را مستجاب می‌فرماید.

به همین خاطر، آن حضرت به
یاران خود سفارش می‌فرمود: «عُودُوا
مَرْضَاكُمْ وَ سَلُّوهُمْ الدُّعَاءَ فَإِنَّهُ يُغْدِلُ
دُعَاءَ الْعَلَائِكَةِ؛^۳ به عیادت بیمارانتان
بروید و از آنها بخواهید که [برای
شما] دعا کنند، چون دعای آنها با
دعای فرشتگان برابر است.»

۷. وسیله توجه و محبت

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرماید: «إِذَا
أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَلَاهُ فَإِذَا أَحَبَّهُ الْعُجْبُ الْبَالِغَ
افْتَنَاهُ؛ آن هنگام که خداوند، بنده‌ای را
دوست بدارد، او را گرفتار می‌کند. و
اگر محبت خداوند به او بیش از
اندازه باشد، او را گرفتار فنا می‌کند.»
از حضرت پرسیدند: گرفتار فنا
شدن چگونه است؟ فرمود: «أَلَّا يَتْرُكُ
لَهُ مَالًا وَلَا وَلَدًا؛^۴ این گونه که نه مالی
برای او باقی می‌گذارد و نه فرزندی.»

۱. کافی، ج ۲، ص ۱۰۹.

۲. وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، قم، موسسه آل

البيت علیهم‌السلام، ۱۴۰۹، هـ. ق، ج ۲، ص ۴۲۰.

۳. همان، ص ۲۲۱.

۴. شرح نهج البلاغة، ابن ابی الحدید، قم، کتابخانه

آیت الله مرعشی، ۱۴۰۲ هـ. ق، ج ۱۸، ص ۳۱۸.

[مأیوس می‌شود و] می‌گوید:
«پروردگارم مرا خوار کرده است!»

امام صادق علیه السلام مردی را دید که
برای فرزندش بی‌تابی می‌کرد فرمود:
«يَا هَذَا جَزَعْتَ لِلْمُصِيبَةِ الصُّغْرَى وَغَفَلْتَ
عَنِ الْمُصِيبَةِ الْكُبْرَى لَوْ كُنْتَ لِمَا صَارَ إِلَيْهِ
وَلَدَكَ مُسْتَعِدًّا لَمَا اسْتَدَّ عَلَيْهِ جَزَعُكَ
فَمُصَابِكَ بِتَرْكِكَ الْإِسْتِعْدَادَ أَغْظَمُ مِنْ
مُصَابِكَ بِوَلَدِكَ»^۳ ای مرد، برای
مصیبت کوچک بی‌تابی می‌کنی و از
مصیبت بزرگ، غافل. اگر تو برای
راهی که فرزندت رفته آماده بودی
این قدر بر او بی‌تابی نمی‌کردی.
مصیبت آماده نبودنت بزرگ‌تر از داغ
فرزندت است.»

شهید مطهری؛ در این باره
می‌فرماید: «از این نکته نباید غفلت
ورزید که مصائب، وقتی نعمت
هستند که انسان از آنها بهره‌برداری
کند و با صبر و استقامت و مواجهه با
دشواریهایی که مصائب تولید می‌کنند،

عکس العمل مردم در مقابل بلا
همانگونه که میزان شناخت
انسانها از دین متفاوت است، عکس
العمل آنها در مقابل حوادث و
مشکلات نیز متفاوت است. با توجه
به قرآن و روایات، برخورد انسانها را
در قبال بلاها و مصائب این‌گونه
می‌توان بیان کرد:

الف: جزع

عده‌ای در مقابل بلاها جزع کرده
و بی‌تابی می‌نمایند. چنانچه قرآن
کریم می‌فرماید: «إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا
إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا»^۱ «به یقین انسان،
حریص و کسم طاقت آفریده شده
است، هنگامی که بدی به او رسد
بی‌تابی می‌کند.»

همچنین می‌فرماید: «وَأَمَّا إِذَا مَا
ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي
أَهَانَنِ»^۲ «و اما هنگامی که برای
امتحان، روزیش را بر او تنگ می‌گیرد

۱. معارج / ۱۹ - ۲۰.

۲. فجر / ۱۶.

۳. امالی، شیخ صدوق، ص ۳۵۸.

روح خود را کمال بخشد؛ اما اگر انسان در برابر سختیها، فرار را انتخاب کند و ناله و شکوه سر دهد، در این صورت بلا از برای او واقعاً بلاست.

حقیقت این است که نعمتهای دنیا نیز مانند مصائب، ممکن است مایه رقاء و سعادت باشد، و ممکن است مایه بدبختی و بیچارگی گردد. نه فقر، بدبختی مطلق است نه ثروت خوشبختی مطلق، چه بسا فقرهایی که موجب تربیت و تکمیل انسانها گردیده، و چه بسا ثروتهایی که مایه بدبختی و نکبت قرار گرفته است. امنیت و ناامنی نیز چنین است. برخی از افراد یا ملتها در هنگام امنیت و رفاه، به عیاشی و تن پروری می افتند و در نتیجه، در پرتگاه خواری و ذلت سقوط می کنند و بسیاری دیگر از ملتها از شلاق بدبختی و گرسنگی به جنبش در می آیند و به آقایی و عزت می رسند.

سلامت و بیماری، عزت و ذلت، سایر مواهب و مصائب طبیعی نیز مشمول همین قانون است. نعمتها و همچنین شدائد و بلاها، هم موهبت است؛ زیرا از هر یک از آنها می توان بهره برداریهای عالی کرد، و نیز ممکن است بلا و بدبختی شمرده شوند، زیرا ممکن است هر یک از آنها مایه بیچارگی و تنزل گردند. هم از راه فقر می توان به سعادت رسید و هم از راه ثروت، و از هر دو راه نیز ممکن است آدمی به بدبختی برسد.

علیهذا نعمت بودن نعمت، بستگی دارد به نوع عکس العمل انسان در برابر آن نعمت، که شاکر باشد یا کفور، و همچنین نعمت بودن نعمت، بستگی دارد به نوع عکس العمل انسان در برابر آن که صابر و خویشتن دار باشد یا سست عنصر و بی اراده.^۱

ب: صبر

بعضی از افراد در مقابل بلاها، صبر و استقامت را پیش خود

۱. عدل الهی، مرتضی مطهری، ص ۱۶۴ - ۱۶۵.

می گرداند، پس اگر صبر کرد او را بر می گزیند و اگر راضی [و خشنود] شد او را خالص می گرداند.»

در زیارت عاشورا می خوانیم: «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدُ الشَّاكِرِينَ لَكَ عَلَيَّ مُصَابِهِمْ؛^۵ بار خدایا تو را ستایش می کنیم ستایش سپاس گزاران بر مصیبتی که بر آنان وارد می شود.»

وظیفه مؤمنین در قبال مصائب

اگر چه بلاها در زندگی انسانها به خصوص مؤمنین امری طبیعی است و باعث ترفیع درجه، پاک شدن گناهان و... می شود؛ اما باید دانست خود را در دام سختیها انداختن و یا رنج و بلا را از خداوند متعال درخواست کردن، مورد نکوهش بسیار قرار گرفته است.

چنانکه روزی رسول گرامی اسلام ﷺ برای عیادت بیماری بر بستر او حاضر شد و از او احوالپرسی کرد. آن بیمار عرض کرد: «نماز

می سازند. در اسلام برای صابرين در مقابل بلاها اجر بسیاری شمرده شده است. قرآن کریم می فرماید: ﴿وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾؛^۱ «و بشارت ده به استقامت کنندگان! آنها که هر گاه مصیبتی به ایشان می رسد، می گویند: ما از آن خداییم و به سوی او باز می گردیم!»

همچنین می فرماید: ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾؛^۲ «صابران اجر و پاداش خود را بی حساب دریافت می دارند.»^۳

ج: شکر و رضا

رسول خدا ﷺ می فرماید: «إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَلَاهُ فَإِنْ صَبَرَ اجْتَبَاهُ وَإِنْ رَضِيَ اصْطَفَاهُ؛^۴ چون خدا بنده ای را دوست بدارد او را [در دنیا] مبتلا

۱. بقره/ ۱۵۵ - ۱۵۶.

۲. زمر/ ۱۰.

۳. ترجمه آیت الله العظمی مکارم شیرازی.

۴. مسکن القواد عند فقد الأجابة و الأولاد، شهید

ثانی، قم، کتابخانه بصری، ص ۸۴.

۵. کامل الزیارات، ابن قولویه، قم، انتشارات مرتضویه، ۱۳۵۶ ق، ص ۱۷۹.

مغرب را به امامت شما به جا آوردم و شما در نماز سوره قارعه را خواندید. پس از آن با خود گفتم پروردگارا! اگر من گناهی کرده‌ام که می‌خواهی در آخرت مرا به کیفر آن برسانی، پس از تو می‌خواهم که تعجیل کنی و در دنیا مرا پاک گردانی. پس از این دعا بود که چنین بیمار شدم.

رسول خدا ﷺ به او فرمود:
 «بَشَمًا قُلْتَ أَلَا قُلْتَ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ فَذَعَا لَهُ حَتَّى أَتَاهُ؛^۱ چیز بدی گفתי، چرا چنین دعا نکردی که: پروردگارا، نیکی دنیا و آخرت را نصیب ما کن و ما را از عذاب آخرت در امان بدار. پس از آن، رسول خدا- صلی الله علیه وآله برای آن مرد بیمار دعا کرد و او بهبود یافت».

امام صادق علیه السلام نیز به اصحاب خود سفارش می‌فرمودند که: «سَلُوا

رَبَّكُمْ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فَإِنَّكُمْ لَسْتُمْ مِنْ رِجَالِ الْبِلَاءِ فَإِنَّهُ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ شَقُوا بِالْمَنَاشِيرِ عَلَى أَنْ يُغْطُوا الْكُفْرَ فَلَمْ يُغْطَوْهُ؛^۲ از پروردگار خود عفو و عافیت درخواست کنید چون شما مرد [میدان حوادث و] بلیات نیستید. امتهای پیش از شما از گروه بنی اسرائیل، افرادی بودند که بدنشان را با اره نجاری دو نیم می‌کردند که [آنها] تسلیم شوند و [کفر را] [بر ایمان] ترجیح دهند؛ ولی آنان به هیچ وجه کفر را بر نمی‌گزیدند».

سیره انبیا و اولیای الهی بر این بوده است که هیچگاه از خداوند، بلا و مصیبت نخواسته‌اند و همواره درخواست رفع بلا و طلب عافیت بوده است.

پس؛ مؤمن نباید خود را (برای رسیدن به ثواب) در معرض بیماری و بلا قرار دهد؛ چنانکه امام سجاد علیه السلام در دعاهای خود، رهایی از بلا و

۲. المعاسن، احمد برقی، قم، دار الکتب الاسلامیه.

۱۳۷۱ق، قم، دوم، ج ۱، ص ۲۵۰.

۱. بحار الانوار، علامه مجلسی، ج ۷۸، ص ۱۷۲.

آخرت جدایی میانداز. بار خدایا بر محمد و آل او درود فرست، و مرا تندرستی ده، تندرستی که مرا [از پزشکان یا از درخواست] بی نیاز کند و [بیماریهای ظاهری و باطنی را] بهبودی ببخشد و بالاتر و برتر [از بیماریها بطوریکه بر هر مرض تسلط داشته] و افزون شونده باشد، تندرستی که در تنم تندرستی دنیا و آخرت بیاورد.»

آنچه از آیات و روایات ائمه اطهار علیهم السلام بدست می آید در مقابل بلا و مصائب، چند چیز مورد سفارش قرار گرفته است.

۱. صبر و شکیبایی

امام صادق علیه السلام می فرماید: «مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَهُوَ مُتَنَلِّئٌ بِبَلَاءٍ مُنْتَظَرٍ بِهِ مَا هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ فَإِنْ صَبَرَ عَلَى الْبَلَاءِ الَّتِي هُوَ فِيهَا عَاقِبَةُ اللَّهِ مِنَ الْبَلَاءِ الَّذِي يَنْتَظَرُ بِهِ وَإِنْ لَمْ يَصْبِرْ وَجَزَعَ نَزَلَ بِهِ مِنَ الْبَلَاءِ الْمُنْتَظَرِ أَمْدًا حَتَّى يُخْسِنَ صَبْرَهُ وَعَزَاءَهُ؛^۱ هیچ مؤمنی

بیماری را طلب کرد: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَالْبِسْنِي عَافِيَتَكَ، وَجَلِّنِي عَافِيَتَكَ، وَحَصِّنِي بِعَافِيَتِكَ، وَأَكْرِمْنِي بِعَافِيَتِكَ، وَأَغْنِنِي بِعَافِيَتِكَ، وَتَصَدَّقْ عَلَيَّ بِعَافِيَتِكَ، وَهَبْ لِي عَافِيَتَكَ وَافْرِنِي عَافِيَتَكَ، وَأَصْلِحْ لِي عَافِيَتَكَ، وَلَا تَفْرُقْ بَيْنِي وَبَيْنَ عَافِيَتِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَعَافِنِي عَافِيَةً كَافِيَةً شَافِيَةً عَالِيَةً نَامِيَةً، عَافِيَةً تُؤَلِّدُ فِي بَدَنِي الْعَافِيَةَ، عَافِيَةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛^۱ بار خدایا بر محمد و آل او درود فرست، و تندرستیت را بر من بیوشان، و مرا به تندرستیت فرو بر، و بسه تندرستیت نگاهدار، و به تندرستیت گرامی ام فرما، و به تندرستی بی نیازم گردان، و تندرستیت را به من عطا کن، و تندرستیت را به من ببخش، و تندرستیت را برایم بگستران، و تندرستیت را به من شایسته نما، و میان من و تندرستیت در دنیا و

۲. شیخ حر عاملی، قم، مؤسسه آل البيت علیهم السلام.

۱. صحیفه سجادیه، دعای ۲۳، قم، دفتر نشر

نیست مگر اینکه به بلائی گرفتار است و بلاى بزرگتر و گرفتاری شدیدتری هم به دنبال او در انتظار است. اگر در همان بلا صبر و شکیبایی داشته باشد خداوند آن بلاى بزرگتر را برطرف می‌نماید و اگر صبر نکرده و بی‌تابی نماید بلاى بزرگتر که در انتظار او است فرا می‌رسد و مرتب گرفتاریها بیشتر می‌گردد تا وقتی که صبر نیکو و شکیبائی را انتخاب کند.»

۲. دعا

امام علی علیه السلام می‌فرماید: «وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزِلُ بِهِمُ النَّعْمُ وَ تَزُولُ عَنْهُمْ النَّعْمُ فَرَعَوْا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّاتِهِمْ وَ وَكَلَهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ وَ أَصْلَحَ لَهُمْ كُلَّ فَاسِدٍ؛ اگر مردم به هنگام نزول عذابها، و گرفته شدن نعمتها، با درستی نیت و با قلبهای پر از محبت در پیشگاه خدا زاری کنند، آنچه از دستشان رفته را باز خواهد گرداند، و هر گونه فسادی را برای آنان اصلاح خواهد کرد.»

۳. صدقه

«صدقه» از سفارشات اسلام است و علاوه بر اینکه برای پیشگیری از گرفتاری و دور کردن بلاهای مقدر شده، بسیار مؤثر است برای خلاصی از بلا نیز مورد سفارش قرار گرفته است.

رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرماید: تَصَدَّقُوا وَ دَرُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ فَإِنَّ الصَّدَقَةَ تَدْفَعُ عَنِ الْأَعْرَاضِ وَ الْأَمْرَاضِ وَ هِيَ زِيَادَةٌ فِي أَعْمَارِكُمْ وَ حَسَنَاتِكُمْ؛^۲ صدقه بدهید و بیماران خود را با صدقه درمان کنید؛ زیرا صدقه، از پیشامدهای ناگوار و بیماریها جلوگیری می‌کند و بر عمر و حسنات شما می‌افزاید.»

۴. اندیشه و عبرت

موعظه دادن به مؤمنان از حکمتهای نزول بلا است. پس باید در هنگام رسیدن بلا و مصیبت، برای پی بردن به حکمت آن تلاش کنیم؛ تا اگر عقوبت است، استغفار کنیم، اگر تأدیب و هشدار است هشیار

۲. کنز العمال، علامه علاء الدین هندی، بیروت،

موسسة الرساله، ۱۴۰۵ق، ج پنجم، ج ۶، ص ۳۷۱.

۱. همان، ج ۵، ص ۱۸۴.

وحی فرمود: ای داوودا تو می خواهی
و من می خواهم؛ ولی فقط آن چیزی
واقع می شود که من می خواهم. پس،
اگر تسلیم خواست من شوی،
خواست تو را هم تامین می کنم؛ اما
اگر تسلیم خواست من نشوی، تو را
در راه خواسته ات به رنج و زحمت
می افکنم و آنگاه همان می شود که من
می خواهم.»

نتیجه

۱. بلا و مصیبت، علل مختلفی
دارد و لازم است انسان مؤمن با
دقت، عوامل آنرا بررسی کرده و در
قبال آن به وظیفه خود عمل نماید.

۲. باید به خاطر سپرد که انسان
مؤمن مورد بلا و مصیبت قرار
می گیرد؛ چرا که حکمت نزول بلا
برای بندگان خالص، آسایش سرای
جاویدان است.

۳. صبر و تسلیم، راز پیروزی در
امتحان الهی است؛ و مصائب، هدیه ای
الهی برای افراد پرهیزگار است.

شویم، و اگر یادآوری وظیفه است، به
یاد آن بیفتیم....

۵. تسلیم در برابر خواست خدا

از جمله سفارشهای اولیای دین
تسلیم شدن در برابر خواست خداوند
متعال می باشد. حکایت شده است
که: «فردی درون چاه افتاده بود و
مرتب تقاضای کمک می کرد. مردی
که از کنار چاه می گذشت به کمک او
رفت و به آن فرد گفت: صبر می کنی
تا طنابی بیابم و باز گردم؟ فرد درون
چاه گفت: اگر صبر نکنم چه کنم.»

صبر بر بلا و سختیها زمانی با
ارزش است که با رضایت کامل در
مقابل خواست الهی باشد نه با
ناراحتی و شکایت از اوضاع موجود.

امیر المؤمنین علیه السلام می فرماید: «أَوْحَى
اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ دَاوُدَ يَا دَاوُدُ تَرِيدُ وَ
أُرِيدُ وَتَأْتِيكَ لِمَا أُعْطَيْتَكَ مَا تَرِيدُ وَ إِنْ لَمْ تُسَلِّمْ لِمَا
أُرِيدُ أَتُعْطِيكَ فِيمَا تَرِيدُ ثُمَّ لَأَ يَكُونَ إِلَّا مَا
أُرِيدُ؛ خداوند متعال به داوود علیه السلام